

Інформаційна довідка
щодо проекту Закону України «Про внесення змін до деяких
законодавчих актів щодо посилення захисту прав і свобод
людини і громадянина під час примусового виконання рішень»
*(реєстр. № 10389 від 03.01.2024 р.)**

Вступ. Метою законопроекту є вдосконалення чинного законодавства з питань примусового виконання судових рішень, пов'язаних зі здійсненням Україною міжнародних зобов'язань перед Радою Європи в частині належного та своєчасного виконання рішень Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ), а також забезпечення права громадян, які є боржниками у виконавчому провадженні, на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї.

Законопроектом передбачається внесення змін до Сімейного кодексу України, законів України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю», «Про виконавче провадження», «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів», якими пропонується, зокрема: запровадити категорію «стать» поруч з іншими даними про особу, які ідентифікують стягувача та боржника чи можуть сприяти примусовому виконанню рішення, у відомостях, що містяться у виконавчому документі та в Єдиному реєстрі боржників; збільшити строк зберігання коштів, присуджених ЄСПЛ, на депозитному рахунку органу державної виконавчої служби, перш ніж їх буде перераховано до Державного бюджету України, з одного до п'яти років; закріпити на постійній основі механізм визначення поточного рахунку боржника для здійснення видаткових операцій, запроваджений у період дії воєнного стану; відновити контроль Міністерства юстиції України за діяльністю приватного виконавця шляхом проведення планових і позапланових перевірок; передбачити участь представників органів опіки і піклування під час здійснення виконавчих дій, пов'язаних із виконанням рішень про встановлення побачення з дитиною.

Основна частина. Проаналізувавши положення законопроекту, вважаємо за необхідне висловити такі міркування.

В обґрунтуванні актуальності проблеми, яка потребує розв'язання, досить детально проаналізовано сучасний стан виконання судових рішень. Як зазначається, окремі важливі акценти, які лягли в основу цього проекту, були предметом оцінки Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини в «Щорічній доповіді про стан додержання та захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні в 2022 році», зокрема щодо внесення змін до Закону «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» стосовно відновлення контролю Міністерства юстиції України за діяльністю приватного виконавця шляхом проведення планових і позапланових перевірок.

Згідно з частиною першою статті 2 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» рішення ЄСПЛ є обов'язковим для виконання Україною. У зв'язку з цим не менш важливими є пропозиції внесення змін до статті 47 Закону «Про виконавче провадження» у частині збільшення строку зберігання коштів, присуджених ЄСПЛ, на

депозитному рахунку органу державної виконавчої служби з одного до п'яти років. Зазначені пропозиції, як вказується, також є наслідком втілення рекомендації Комітету міністрів Ради Європи, який відповідно до статті 46 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод наділений повноваженням здійснювати нагляд за виконанням державами-членами Ради Європи рішень ЄСПЛ.

Водночас запропоновані проектом доповнення до статті 13 Закону «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю», які передбачають покладення на «суб'єктів соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю» обов'язку брати участь у вчиненні виконавчих дій відповідно до Закону України «Про виконавче провадження», є сумнівними в частині визначення належного суб'єкта, відповідального за роботу з дітьми, яким, на наше переконання, має бути «орган опіки і піклування». Це кореспондуватиме відповідним положенням проекту, якими пропонується доповнити статтю 19 Сімейного кодексу України та статтю 64¹ Закону «Про виконавче провадження», і в яких, зокрема, йдеться саме про «участь органу опіки та піклування» у захисті сімейних прав та інтересів під час розгляду подань / заяв державних виконавців, поданих до суду під час примусового виконання судових рішень за участю дитини.

Висновок. Законопроект відповідає Конституції та законам України, Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, а також практиці ЄСПЛ.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

**Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*